

В. К. ЛЕБЕДЄВА,
*кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри політичної економії,
Національна металургійна академія України*

НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ТА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

«... Уряд шахрайські привласнює народні гроші і народні прерогативи, кожного ранку урочисто клянучись поважати їх»

Стендаль. «Червоне і біле».

Зібр. творів у XVII томах.

Том III, с. 19

У статті аналізуються основні тенденції сучасної національної науково-технічної та освітньої політики в Україні та її результати. Розглядається європейський досвід щодо державного та наддержавного регулювання сфер науки та освіти. Пропонуються заходи щодо удосконалення науково-технічної та освітньої політики в контексті європейської інтеграції: розширення інфраструктури науки та освіти шляхом створення нових наукових та освітніх установ, а також підтримки та розвитку існуючих; впровадження державних цільових комплексних програм науково-технічного прогресу в Україні.

Ключові слова: європейська інтеграція, науково-технічна політика, освітня політика, соціальна держава, держава загального добробуту.

Постановка проблеми. Чи не найкраще постановку проблеми сформулював академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України В.М. Локтєв в своїй статті «Час академічної коректності минув», опублікованій в журналі «Вісник НАН України», №12 за 2016 рік. Він пише: «Хіба можна уявити, щоб сумлінно працюючі люди, що віддають своє життя науці, мовчки приходили до холодних, неопалюваних приміщень, хоча за вікном не розруха 1917-1918 років, лише для ще однієї чергової подачі заяв «за власним бажанням» щодо додаткового зменшення робочого часу, викликаного підвищенням (!) заробітної платні, про яке радісно повідомляють чиновники різних рангів з екранів ТБ і на яке, звісно, жодної додаткової гривні не передбачено...» [1, с. 3]. Відразу слід зазначити, що за такими ж принципами

відбувається підвищення заробітної плати у вищих навчальних закладах. Певну відповідь на риторичне питання автора статті дав інший науковець – доктор біологічних наук, завідувач лабораторії обміну речовин Інституту біології тварин Національної академії аграрних наук Ю.Т. Салига: «Можна не тільки уявити. Ми так і працюємо. Температура у лабораторіях – від +2 до +5... Чергову заяву «за власним бажанням» вчора написали. Фінансування на реактиви, обладнання – 0 грн. Зарплата – на рівні прибиральниці у супермаркеті... Кажуть – вигравайте гранти! Як це не дивно – ми виграємо. Кажуть – мало... Кажуть – пишіть статті у Скопусівські журнали. Як це не дивно – ми пишемо, їх друкують і цитують. Нам кажуть – то ж можете, пишіть ще!... Думаю – грати в цю нечесну гру далі, чи зійти з поля... Але, як зійдем – хтось тільки втішиться, нам зразу ж зарахує технічну поразку, а звільнене поле продасть під... яка різниця під що... Тому, не зійдемо! Все ж дограємо до свистка, важко, без сил, надій і оптимізму, але дограємо чесно!» [2, с. 1]. Таким чином, проблема полягає в тому, щоб виявити, чи не перейшли руйнівні наслідки сучасної науково-технічної та освітньої політики «точку неповернення» і які принципи та заходи могли б сприяти прогресивному розвитку науки і освіти в Україні в умовах європейської інтеграції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дана проблематика обговорюється у багатьох роботах вітчизняних та закордонних вчених [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7].

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз тенденцій розвитку науково-технічної та освітньої сфер національної економіки України і розробка принципів удосконалення державної політики щодо регулювання цих сфер.

Виклад основного матеріалу. Наука та освіта, являючись сферами національної економіки, потребують наукового аналізу, як і інші її сфери. Можливість використання достовірної інформації для такого аналізу є умовою отримання достовірних його результатів і прийняття ефективних рішень. Спроба вивести за межі наукового аналізу «заборонені» теми призводить до того, що сама дійсність перестає бути об'єктом наукового дослідження, «бажане» вдається за «дійсне», а об'єктивні процеси розвиваються нерегульованим хаотичним чином, формуючи непередбачувані тенденції та наслідки.

Мало хто з науковців та викладачів ВНЗ не визнають стан науки та освіти в Україні як проблемний і навіть депресивний. У перші роки незалежності зайнятість у науковій сфері України була на рівні провідних країн Європи. Однак за рекомендаціями Міжнародного валютного фонду Україні предписувалося скоротити науковий потенціал втричі [3, с. 1]. На думку доктора економічних наук, головного наукового співробітника Інституту

досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки О. Поповича, помітну роль у припиненні певних науково-технічних досліджень відіграв міжнародний фонд «Український науково-технологічний центр». Пропонуючи гранти на дослідження, він вимагав від вчених детальної інформації щодо їх доробку, при тому, що грантів було набагато менше, ніж заявок! Важлива наукова інформація фактично була безкоштовно привласнена і шляхом грантів фактично регулювалася тематика наукових досліджень та зміни в інфраструктурі науки. Плани МВФ щодо науки в Україні були перевиконані так, що чисельність наукових досліджень зменшилась у 5 разів [3].

Наміри щодо створення в Україні інформаційного суспільства та інноваційної економіки декларуються уже не перший рік. Вони повністю співпадають із заявленим вектором розвитку Євросоюзу і мали б сприяти ефективній інтеграції до нього національної економіки України. Можливість країни до інноваційного розвитку фахівці оцінюють, зокрема, за показником кількості дослідників на один мільйон населення. По країнах Євросоюзу у 2013 р. цей показник складав 3359 осіб і для прискорення інноваційного розвитку передбачалося залучити до науки ще 3 млн. осіб. Це відповідає і загальносвітовій тенденції, за якою чисельність наукових працівників збільшилась у світі на 20 % порівняно з 2007 роком і на сьогодні складає 7,8 млн. осіб.

Декларуючи наближення до європейських стандартів, реальна науково-технічна політика в Україні привела до віддалення від них, оскільки кількість наукових дослідників в ній на мільйон населення в 2,6 рази менша, ніж у Євросоюзі! Частка науковців у загальній кількості населення знизилась в Україні порівняно з 1990 роком з 1,16 % до 0,49 %. У середньому по Євросоюзі цей показник в 6 разів більший, ніж в Україні [3]. За десять років (з 2005 року до 2015 року) кількість наукових дослідників в Україні скоротилася з 85246 до 53835 осіб. За прогнозом Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, якщо державна науково-технічна політика в Україні залишиться без змін, то до 2035 р. чисельність науковців у країні зменшиться майже в п'ять разів і становитиме 11680 осіб.

Не можна заперечити той факт, що така тенденція практично перекреслить інноваційні можливості країни, досягнувши «точки неповернення» для відродження української науки. Державна система атестації кадрів не сприяє поповненню науки талановитою молоддю. Усі заходи щодо її удосконалення наводять на думку про закон Мерфі щодо бюрократичних систем: «Офіс досягає досконалості саме у той час, коли організація приходить до занепаду». Парадоксальним чином все більше удосконалення процедур та регламентів приводить до все більшої руйнації сфери, якої вони стосуються. За

теорією організацій, бюрократизація управління є передостанньою стадією життєвого циклу організації, за якою відбувається повна втрата ресурсів і руйнування організації. Чи йде наукова сфера України цим шляхом?

Гіпертрофована увага до другорядних речей, здається, має на меті відволікати її від дійсно важливих проблем. Вимоги щодо знання іноземних мов країн Євросоюзу при присудженні вчених звань тому приклад. Виказуються принизливі аргументи, що тільки в англomовному сегменті наукових публікацій є гідний зміст, не допускаючи і думки про можливість випереджаючого розвитку української науки, яка у свій час продемонструвала власний пріоритет, створивши перший у континентальній Європі комп'ютер «Мир» у Інституті кібернетики НАН України силами учених без Кембриджських мовних сертифікатів, але зі знаннями однієї з іноземних мов на рівні кандидатського мінімуму. Можна вважати жартом, в якому тільки частка жарту, а інше – правда, думку, що А. Ейнштейн при аналогічних регламентах не був би обраним професором Принстонського університету, оскільки на той час не дуже добре володів англійською мовою.

У сфері освіти України також спостерігаються негативні тенденції. Перш за все, викликає занепокоєння зменшення учнівського та студентського контингентів в абсолютних і відносних показниках. У перші роки незалежності Україна за чисельністю студентів у складі населення мала достатньо високий рейтинг. Чисельність учнів загальноосвітніх навчальних закладів за останні п'ять років скоротилася на 40 %, а чисельність студентів – зменшилась на 50 % [4]. Зменшення учнівського контингенту пов'язано, перш за все, із зниженням народжуваності в Україні, починаючи з 1988 р. У 2000 р. народжуваність зменшилась в 2 рази порівняно з 1986 р. З 2002 р. до 2012 р. відбувалося поступове зростання народжуваності, а з 2014 р. знову народжуваність зменшилась. Динаміка народжуваності свідчить не тільки про стан економіки країни та якість соціально-економічної політики, але й про очікування населення, ступінь впевненості у майбутньому.

Одними із найбільш інформативних показників є показник чисельності учнів (студентів) на 10 тис. населення та його динаміка. Для країн із середнім та високим рівнем розвитку його значення перевищує 600: Республіка Корея – 699, США – 689, Аргентина – 673, Білорусь – 641, Австралія – 602 та ін. [4]. В Україні з 2000 р. до 2007 р. спостерігалася тенденція зростання кількості студентів на 10 тис. населення, а після 2007 р. цей показник зменшується і у 2014 р. знизився фактично до рівня 2000 р. (393). При цьому офіційні особи переконують громадську думку в тому, що в Україні надмірно багато студентів, надмірно велика кількість ВНЗ і така бідна країна, як Україна, не може собі це дозволити. Залишається тільки додати, що при такій освітній політиці країна

буде ще біднішою, оскільки шанс на майбутнє будуть мати лише ті країни, які забезпечать молоді всезагальну вищу освіту і освіту на протязі всього життя. Перепони у вигляді адміністративно встановлених меж щодо можливості вступу до ВНЗ за результатами ЗНО, зменшення обсягу державного фінансування вищої освіти, зниження можливості навчання за контрактом внаслідок падіння реальних доходів населення лишають молодь освіти, а країну майбутнього. Бажання отримати вищу освіту має бути вирішальним чинником при прийомі у ВНЗ. Послідовна ускладнення доступу до вищої освіти привело до загрозової тенденції, коли молодь вже не бажає її отримувати, про що свідчить зменшення заяв випускників на ЗНО. Це відкидає Україну на периферію світового інноваційного та освітнього простору не тільки в середньостроковій, а й в довгостроковій перспективі.

Чи можна за таких обставин оцінювати освітню політику як задовільну? Чи можна втішатися тим, що українська молодь все частіше намагається отримати вищу освіту за кордоном і залишитися там працювати? Західні ВНЗ пропонують вагомі переваги нашим випускникам у вигляді низьких цін за освіту, грантів, відсутність ЗНО, навчання російською й українською мовами, подальше працевлаштування тощо. У 2015 р. за кордоном навчалось 53 тисячі українських студентів. Інтеграційні процеси у світі будуть інтенсифікуватися, «освіта без кордонів» має стати нормою життя, але це не означає, що Україна має втратити свою конкурентоспроможність у науковій та освітній сферах та із держави перетворитися на територію.

Вкрай загрозовою є ситуація у професійно-технічній освіті. Передача відповідних навчальних закладів на фінансування місцевими бюджетами фактично означає їх зникнення в умовах дефіциту цих бюджетів. У перспективі це означає для України зростаючу імпортозалежність не тільки щодо енергоносіїв, але й продукції обробляючих галузей промисловості. Така «економіка обміну» може деякий час функціонувати за рахунок міжнародних кредитів зацікавлених структур під заклад базових ресурсів, які ще залишилися, перед усім – землі, з подальшою їх втратою.

Збільшення фінансування освіти, як і науки, є невідкладною проблемою. Розроблена Т. Шульцем та Г. Беккером теорія людського капіталу є на сьогодні загально визнаною і відмічена Нобелівською премією в галузі економіки. Згідно неї, витрати на освіту не є суто споживчими витратами домогосподарств, а є також інвестиціями, що дають віддачу як особі, що отримала освіту, так і компанії, де вона працює, а також державі в цілому. Тому державне і корпоративне фінансування освіти – це не благодійність, а обов'язок, що впливає з об'єктивних економічних законів. Як відомо, економічні закони не можна прийняти або відмінити. Вони діють незалежно від свідомості окремих

осіб. Але якщо суспільна свідомість, державна політика діють односпрямовано з економічними законами, то вони каталізують соціально-економічний прогрес. Якщо ці суб'єктивні чинники діють у напрямі, протилежному об'єктивній необхідності, то вони гальмують суспільний прогрес, який долає ці перепони ціною кризових явищ, соціальних непорозумінь та конфліктів.

Обсяги державного фінансування сфери освіти в Україні номінально зростали до 2013 р. включно. Після 2013 р. спостерігається його скорочення, як і скорочення фінансування сфери науки. В цих умовах науковців та випускників все більше орієнтують на отримання грантів на дослідження та навчання від некомерційних організацій, звичайно, на їх умовах. За оцінками, вчений у країнах Заходу витрачає більше 30 % свого часу на написання заявок щодо отримання грантів. При тому, що гранти надають некомерційні організації, самі ці організації фінансуються фірмами та корпораціями, зацікавленими в результатах досліджень. Нерідко це пов'язано з порушенням авторських прав – майнових та немайнових, коли виказана ідея або проект мають певне визнання або винагороду, але зацікавлені компанії комерціалізують інтелектуальний продукт із значною вигодою для себе. Тому і у цій сфері державна науково-технічна політика має бути спрямованою на те, щоб умови вітчизняних грантів були конкурентноспроможними і результати досліджень залишалися та використовувалися в Україні.

У зв'язку з цим варто повернутися до проблем формування інноваційної економіки України та умов їх вирішення. У цьому контексті не можна не згадати про манеру проведення в Україні політики енергоефективності, яка вже зачепила інтереси майже усіх громадян України і для більшості виключно з негативного боку. Ця політика звелася до перманентного підвищення тарифів за електрику та газ і має своїм наслідком $+3 - +5^{\circ}\text{C}$ у лабораторіях і $+10 - +15^{\circ}\text{C}$ у будівлях. В умовах надзвичайного зниження температури після виключення опалення, населенню було доведено, що включити його знову неможливо. Це перший інноваційний результат. Другий результат полягає в тому, що очікуване зниження споживання газу та електрики відбулося, а разом з ним і зниження обсягу платежів внаслідок прямої цінової еластичності попиту. Цей непередбачуваний ініціаторами реформ результат вони тепер намагаються компенсувати введенням регулярної абонентської плати за підключення до мереж (яке на практиці має одноразовий характер), тобто вже за потенційну можливість користування газом та електрикою. Навіть їх повна відсутність вже не обнулить грошові потоки від населення аж до руйнування ЛЕП (що вже мало місце) та трубопроводів.

При цьому дешевша надлишкова електроенергія експортується до Молдови і громадян України переконують, що їм вона не потрібна або не може

бути надана з технологічних причин. Це третій інноваційний результат. Таку політику не можна назвати не соціально орієнтованою, ні національно орієнтованою, якщо вважати, що національна держава – це народ на певній території, а не суто територія. В умовах європейської інтеграції намагаються переконати громадськість, що саме цим шляхом йшли країни ЄС і прийшли ним до сьогоденного стану. Спеціалісти наголошують, що подібні нововведення з абонентською платою не мали успіху у тих країнах ЄС, де вони були впроваджені раніше, зокрема в Болгарії та Литві. Тарифи піднялися ще вище і це зрозуміло, тому що перетворення монополії на олігополію (а ще й в формі таємної змови) не здатне забезпечити цінову конкуренцію, а створення у енергетичному секторі умов досконалої конкуренції не можливо з економічних та технологічних причин. Той, хто стверджує зворотне або є некомпетентним, або навмисне іде проти істини. Тому ця сфера вимагає державних обмежень щодо монопольних цін та тарифів.

Найбільш образливою, що така науково-технічна та соціально-економічна політика виправдовується європейською інтеграцією. Образливо для європейської інтеграції. Тому що дійсні інновації полягали б у наданні державних замовлень відповідним науковим установам, створенні національного сегменту дешевої енергетики із зниженням собівартості одиниці продукції з відповідним зниженням тарифів. Саудівська Аравія вже має науково-технологічні доробки, що дозволяють знизити собівартість 1 кВт•год. в еквіваленті до 0,5 грн. Дійсно, Україна – не Саудівська Аравія!

На шляху європейської інтеграції доцільно задатися питанням – до якої Європи ми намагаємося прямувати, Європи яких часів? На сьогодні країни Євросоюзу, особливо західні, відчувають глибоку кризу – економічну, етнічну, політичну, культурологічну та технологічну. Намагатися приєднатися до цієї кризи, мабуть, було б безглуздя. Для більшості громадян України країни ЄС асоціюються з «державами загального добробуту», з соціально орієнтованими економіками, якими вони були у 50-70-х роках ХХ століття. Ця європейська традиція, майже європейська легенда, бере свої корені з багатьох концептуальних джерел, зокрема, з рішень соціалістичних конгресів у Франції 1892-1899 років, які вбачали у соціалізації общин шлях до соціалізації держави. Один з його лідерів – Е. Вейллант писав з цього приводу: «Місто може стати великою лабораторією децентралізації економічного життя... Завдання спеціалістів – сконцентрувати увагу на створенні наступних послуг: міський транспорт, суспільне освітлення, водопостачання, електропостачання, освіта, охорона здоров'я, низька орендна плата за житло, централізоване опалення, муніципальні майстерні тощо» [5].

Обґрунтовуючи активну роль держави у ринковій економіці, у тому числі, доцільність державних витрат для забезпечення сталого зростання,

Дж. М. Кейнс писав у своїй книзі «Загальна теорія зайнятості, проценту та грошей» (1936 р.): «Яка причина думати про те, що мільйони людей, які приймають рішення споживати чи не споживати, та десятки тисяч компаній, які вирішують інвестувати чи не інвестувати, дивним чином, разом створюють ефективний рівень попиту при повній зайнятості» [6]. Дійсно, таких див не спостерігається і безробіття органічно притаманно ринковій економіці разом з його соціальними наслідками. Тому Дж. М. Кейнс і вважав, що тільки держава спроможна суттєво оживити економіку шляхом відновлення адекватного рівня ефективного попиту.

Кейнсіанську модель було покладено в основу державної політики західноєвропейських країн у 1940-1960-х роках, що дозволило їм розвиватися у цей період майже безкризово. На думку французького соціолога П. Розенваллона, з середини 1970-х років модель європейської соціальної держави відчуває на собі потрійну кризу, яка з часом загострюється, а саме:

по-перше, фінансова криза, пов'язана з неможливістю підтримувати традиційні соціальні програми в умовах стагнації економіки і внаслідок цього з посиленням податкового тиску на економіку, який посилює її стагнацію;

по-друге, криза ефективності, пов'язана із зростанням безробіття та зниженням соціальної мобільності і внаслідок цього з сумнівами відносно кейнсіанського компромісу;

по-третє, криза легітимності, пов'язана з непрозорістю державних витрат і внаслідок цього з питаннями дійсного існування національної солідарності [7].

Ці обставини варто враховувати і Україні, рухаючись шляхом європейської інтеграції і формуючи відповідну науково-технічну і освітню державну політику. Теоретичні дослідження та світовий практичний досвід дозволяє сформулювати такі її основні напрями та заходи:

по-перше, розширення інфраструктури науки та освіти шляхом створення нових наукових та освітніх установ, а також підтримки та розвитку існуючих;

по-друге, суттєве підвищення заробітної плати працівникам наукових та освітніх установ з відповідним збільшенням фонду заробітної плати, що виключало б скорочення кількості таких працівників і наближало б її до стандартів Євросоюзу (за прикладом Китаю, де за 15 років заробітна плата науковців зросла в 24 рази);

по-третє, дестимулювання отримання іноземних грантів на наукові дослідження та освітні програми, які призводять відпливу наукових результатів та талановитої молоді за кордон; впровадження державних цільових комплексних програм науково-технічного прогресу в Україні;

по-четверте, скасування ЗНО як критерію вступу до ВНЗ; єдиним критерієм для прийому абітурієнта до ВНЗ має стати його бажання отримати

вищу освіту; відповідне збільшення державного фінансування освіти; розширення мережі ВНЗ з метою наближення їх до місця проживання потенційних студентів; уніфікація навчальних програм таким чином, щоб якість освіти у центральних та периферійних ВНЗ була однаковою, що сприяло б формуванню єдиного інтелектуально-культурного простору в Україні.

Несприятливі зовнішні та внутрішні чинники не можуть служити аргументом скорочення державних витрат на розвиток науки та освіти. Коли за часів Другої світової війни радники запропонували Прем'єр-міністру Великобританії У. Черчиллю скоротити витрати на освіту та культуру, він відповів: «А навіщо ми тоді воюємо?» Мораль цього вислову полягає в тому, що скорочення витрат на освіту та культуру рівносильно поразці у війні, якщо це розглядати в контексті майбутнього країни.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, удосконалення національної науково-технічної та освітньої політики є важливою умовою інтеграції України в європейський соціально-економічний та інтелектуально-культурний простір. Подальші розвідки у цьому напрямі пов'язані з деталізацією та конкретизацією запропонованих заходів, їх організаційним та правовим забезпеченням, з набуттям управлінськими органами необхідних для цього компетенцій. В. Чорновіл – відомий громадський діяч, що стояв коло джерел формування незалежної України, вважав, що в Україні має бути побудована така держава, в якій росіянину жилося б краще, ніж у Росії, в французу – краще, ніж у Франції. Досягнення цієї шляхетної мети можливо тільки за умов інноваційної економіки та відповідної їй національної науково-технічної та освітньої політики.

Список використаної літератури

1. Локтєв В.М. Час академічної коректності минув / В.М. Локтєв // Вісник Національної академії наук України. – 2016. – № 12. – С. 3-13.
2. Салига Ю. Можна не тільки уявити... // Ukrainian Scientists World. – 2016. – 20 грудня. – С. 1.
3. Попович О. На яке майбутнє може сподіватися українська наука [Електронний ресурс] / О. Попович. - Режим доступу: <http://www.life.pravda.com.ua/columns/2017/03/17/223188>.
4. Куклін О. SOS: освіта в зоні ризику [Електронний ресурс] / О. Куклін, І. Каленюк, В. Ямковий // Освітній портал «Педагогічна преса». - Режим доступу: <http://www.pedpresa.ua/156707-sos-jcvita-v-zoni-ryzyku.html>.
5. Haupt G. Le Deuxieme internationale 1899-1914. Etude critique des sources / G. Haupt // Editions de l'EHESS, 1964. – 365 p.

6. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс. – М.: Эксмо, 2007. – 960 с.
7. Розенваллон П. Новый социальный вопрос / П. Розенваллон. – М.: МШПИ, 1997. – 415 с.

References

1. Loktev, V.M. (2016), “The time of the academical correctness is passed”, *Visnyk Nacionalnoji akademiji nauk Ukrainy*, vol. 12, pp. 3-13.
2. Salyga, Ju. (2016), “It is possible no only to imagine”, *Ukrainian Scientists World*, 20 of December, p. 1.
3. Popovich, O. (2017), “What future may be for Ukrainian science”. - Режим доступу: <http://www.life.pravda.com.ua/columns/2017/03/17/223188>
4. Kuklin, O., Kalenjuk, I. and Jamkovyi, V. (2017), “SOS: the education is in the zone of risk”. - Режим доступу: <http://www.pedpresa.ua/156707-sos-jcvita-v-zoni-ryzyku.html>
5. Haupt, G. (1964), *Le Deuxieme internationale 1899-1914. Etude critique des sources*, Editions de l'EHESS, France.
6. Keynes, Dz. M. (2007), *Obshchaia teoriya zaniatosty, protsenta y deneh*, [The General Theory of Employment, interest and money], Eksmo, Moscow, Russia.
7. Rozenvallon, P. (1997), *Novyi sotsyalnyi vopros* [The new social question], MSPI, Moscow, Russia.

Lebedeva V., Candidate of Economic Science, Associate Professor, National Metallurgical Academy of Ukraine

National scientific, technical and educational politics in the European integration conditions

The article contains the analysis of the fundamental tendencies of the modern scientific technical and educational politics in Ukraine and its results. The European experience of the state regulations of the science and educations sphere is considered. Measures for the development of the science and educations are proposed.

Key words: european integration, scientific and technical politics, educational politics, social state, welfare state.

Лебедева В.К., к.э.н., доцент, Национальная металлургическая академия Украины

Национальная научно-техническая и образовательная политика в условиях европейской интеграции

В статье анализируются основные тенденции современной национальной научно-технической и образовательной политики в Украине и ее результаты. Рассматривается европейский опыт государственного и надгосударственного регулирования сферы науки и образования. Предлагаются меры по совершенствованию научно-технической и образовательной политики в контексте европейской интеграции: расширение инфраструктуры науки и образования путем создания новых научных и образовательных учреждений, а также поддержки и развития существующих; внедрение государственных целевых комплексных программ научно-технического прогресса в Украине.

Ключевые слова: европейская интеграция, научно-техническая политика, образовательная политика, социальное государство, государство всеобщего благосостояния.